

ДОМАЋИ ЛИСТ

Цена је листу
на целу годину 2 ф.
на по године 1 ф.

Издаје сваког 1. и 16. дана у месецу.

Уредник, властник и издавалац:
СТЕВАН КОЊОВИЋ учитељ.

Цена за огласе:
на целој страни 8 ф.
на по стране 4 ф.
на четврт стране 2 ф.

О ПРОИЗВОДНИМ СНАГАМА.

Све потребе које су човеку нужне за живот, налазе се у природи у мањој или већој мери, које прво морамо присвојити а после преиначити тако, да одговарају своје позиву.

У прва времена, када човек није имао толико потреба, све му је, тако рећи, сама природа давала и са врло мало труда набављао је све што му је за живот потребовало. У томе примитивноме добу главни је производни фактор био, природа. —

Са ширењем културе, шире се и потребе. Сама природа пак не може толико дохотка донети, па да све потребе, које су нам у овоме просвећенијем добу нужне, буду намирене. Нужно је дакле природу подупирати другом производном снагом, а то је рад.

Радам и трудом испуњавају се све намере, које бих хтели да постигнемо. Вредноћа и издржљивост у раду, чине пароду богатима; за то ће само морално снажни цароди напредовати у сваком послу. Где у место вредноће и рада наилазимо на лењост и немар, ту боне народно газдинство не може цветати, ту и сам друштвени живот па и развитак просвете на врло ниском стубу стоји.

А да би радом што више могли произвести, нужна је и разборитост у раду и подела рада.

Кад ја добро познајем оруђе којим радим и кад у напред промислим на који ћу начин доћи најлакше до чисте користи, много ћу више произвести и напредати од онога, који ради а не зна, шта ради. Тако исто кад ја свој цео посао поделим тако, како би сваки део нужнога рада за одређену потребу имао своје одређено време када се врши, зацело ћу га пре довршити од онога, који се час овог, час оног лаћа и т. д. За то се сигурно може рећи, да разборитост у раду и подела рада умножавају производе.

Но човек у вршењу свога рада потребује силно оруђе и многи материјал. Ово се пак набавља трудом, или се добија у промену за друго шта. Што се више човечији рад ослања на такво оруђе, тиме се још у много већој мери умножавају производи. Сво ово оруђе и сав материјал што га потребујемо у газдинству и које још захтева нов рад да се можемо повољноме резултату надати, заједно сачињавају главницу, капитал.

Капитал је по томе трећа али и најглавнија производна сила и у томе му баш и лежи важност његова.

Бацимо један поглед на ток и развитак газдинства, па ћемо видети, да нити је природа постала плоднијом, нити је човечија снага у раду нарастала. Само

је капитал што се мења и од његове величине зависи да природа буде плодна и пр. вештачким ђубрењем, поливањем; и да се рад увећа и пр. употребом разних машина. Где се оскудева у капиталу, ту се газдинство једнога народа не може ширити; такав народ заостаје у проsvети од других напреднијих народа, који раде са капиталом.

Ваља се старати да дођемо до капитала; то ћемо постићи, када више произведемо но што потребујемо, па када тај сувишак не потрошимо, него оставимо за стварање нових производа. Ка-

питал се дакле оснива на раду и штедњи а где тога нема, ту се не може њему ни надати, нити икаквом напредку ма у каквом послу.

Природа, рад и капитал су по томе главне производне снаге, које када се удруже могу најтеже задатке у нашем животу на најлакши начин да реше и не само стање појединих људи, него и стање целог једнога народа у неописаној мери побољшати и подићи.

У С.

Вој. Б.

ВОЋАРСТВО.

Пресађивање воћака.

Много сам пута гледао, где се човек са свом вољом својом, пригнуо рупи и гура у њу жале од воћке, коју жели ту да засади. Једва их је могао, једну преко друге да испркршта, и да их смести у ону малу рупу, коју је на неколико минута пре ископао него што ће воћку да засади. За рупу не смео ни да кажемо да ју је ископао; пре би могли да кажемо да ју је прстима издубио; плитка, узана, мала, једва би и сађурицу у њу сместити могао. Кад је воћку управо и удесио, навалио на жале оно мало грудвасте земље, те узео неки колац и њиме убио земљу око жале. Сабио земљу око ње, да би једва могао сикиром какав кочић у њу утиснути — Жалосно је било ово гледање, а још жалоснији његов рад.

Много сам пута говорио, па и уз роке навађао, да тако не ваља воћку садити; јер — овако засађена воћка не може ни по који начин успевати, а још мање касније плода доносити. Мало је било који су ме послушали и ако се касније и сам уверио, да му од воћке није било ништа. Он је налазио узрок у

својим „несретним рукама“ јер вели „да се иза његове руке не прима.“ И заиста има прав; јер овако радећи, иза његове руке никад се неће примити, и ако и почне да тера, врло ће кратка века бити. Па и ако ме је врло мало послушало, ипак ћу и овом путем да дигнем свој глас и довикнем сваком оном, ко не зна воћку да засади и ко вели „да не иде иза његове руке“ да нас послуша, како би ваљало воћку засадити и нека буде уверен да се никад кајати неће, и неће се више ослањати на срећу и несрећу својих руку.

Многи мисле, да је врло лак посао воћку засадити и да тај посао не треба учити; врло се вара, ко тако мисли. Сваки се посао мора учити па тако исто и овај. Данас људи о свачем, па и о најмањој маленкости много размишљају и труде се да свему олакшице нађу; и гледају да што раде да је добро и урађено и да од свога рада виде и успеха. Тако стручњаци и пресађењу воћака нису жалели труда, да све околности добро извиде, исцитају и проуче, па да изнађу начин, под којим ће се засађена воћка примити и

добро успевати, па и обилата плода донети. Па зар ми тако ниско да гледамо на труд њихових великих умова? Зар она упутства и начела, до којих они, помоћу многе науке и силног покушавања дођоше тако слабо да уважавамо и да не поклонимо ни толико пажње, да покушамо и ми по њима да чинимо, кад нас тако рећи, најубедљивије поучавају? Коракнимо и ми напред, не ослањајмо се толико на предања наших старих, јер она се временом врло измењују и нагрђују и врло одступају од оне поуке, коју су наши стари, међу својим млађима ширили. —

Пре свега морамо о самом добу коју да речемо, у које је најбоље садити и пресађивати воћке. У том погледу главно начело гласи: **Пресађуј воћку онда, кад је код ње одмор — кад није у вегетацији!** Растење и напредовање воћкино (вегетација) зависи од поднебља (климе); где раније наступа зима тамо и воћка раније почиње свој зимњи одмор и обра-

тно. По томе се види, да воћку можемо одма у јесен да пресуђујемо, како с ње одпади лишће; то је један видљиви знак, да је за овај оцек времена растење и напредовање престало. И заиста ако нам што друго на путу не стоји, најбоље је воћку у јесен пресађити. Истина, да је код нас, у нашим пределима често ово и немогуће, прво с тога, што ако је лепа јесен, дуже траја вегетација и ако слабија бива, ал је ипак постоји. Па покрај свега тога, опет би се тада још врло добро могло пресађивати, ако смо само пре тога времена добро земљу удесили у коју ћемо да је засадимо. Друго често је немогуће с тога, што у јесен често наступа рђаво време, кишовити дани и јаче зиме, због којих не можемо опет ваљаном земљом воћку, односно жике као што треба заронити. Треће, што код нас у јесен наступају други главни пољопривредни послови који се одлагати не могу, па онда с тога морамо овај посао оставити за пролеће. —

ПОДЛИСТАК.

Златна правила из пчеларства.

— Од Александра Фењерија. —

Зима стеже, нестало је паше,
Пчелице се у гомиле купе,
Па ако је кошница им тонла,
Хладноћа им нахушти не ће
И тихо ће почивати онде.
Не дирај их, остави на миру!
Ако има сувишнога меда,
Не вади га, остаће ти после,
А иначе са твоје кривице
Пчеле могу на брзо умрети!
Знај и памти, да и оне жедне
И да дишу — као год и људи!

Са немара — у оба случаја —
Врло лако до несреће дође,
За то ваља на опрезу бити! —
Против лажног сунчаног зрака
Добро пази на излазе, лета!
Такви зраци учинити могу:
Да се пчеле на посао дигну,
Па их многе утамани зима.
Јануара и другог месеца
У данима, кад ветар не духа,
Пусти нек се освеже, разгале,
Нека тада на слами, што бациш
Пред кошнице, спокојно пролеже!
Не ваља их попуштати рано, —
Јер се време у пролеће мења, —
Да се како не смрзну на раду,

Према свему томе, још су најугоднији пролетњи дани за пресађивање воћака што се рада тиче. Наравно што се саме воћке тиче, много је боље у јесен засадити и то у пролеће. —

Што се тиче места главно начело гласи: **Прво обележи место, где ћеш воћку да засадиш и пре сађења ископај јаму на 2—3 месеца а никако касније од 1 месеца; јама нек је што шира и дубља ради исте цељи, коју истичемо и при риголирању.**

— Кад се јаме по плану обележе, ко је све у реду морају бити, ваља их у јесен, у зиму или врло рано у пролеће ископати. Свака јама ваља да је у пречнику 1 м, а у дубљини за 1 м. Кад свију јама замили, да ти је једна страна десна а друга лева; прва три пода земље бцај на десну (или на леву) страну; доње подове на леву (или десну страну). Код сваке јаме нек је пр. на обележеној десној страни горња земља, а на левој доња или обртно. Ово се с тога чини, да се земља преко зиме

која је зими, влази и ваздуху изложена, плодном учини. Да се влага преко зиме у јаме слива и дно њено и дубље са више хране снабде, тако, да кад временом жале доспу до те дубљине, да се ту могу добро хранити и воћку јако подпомагати. — Пре 9 или 10 дана, него што ћемо воћку да засадимо, а то је у средини марта месеца, завалимо све јаме прво оном горњом земљом, што је с десне стране била, тек оставимо све за толико, колико ће нам требати, да њоме при сађењу само жале обложимо. У јаму из ову прво наваљану земљу, нагрнимо земљу с леве стране, која се за вреже зиме добро промрзла и плодном учинила. Јаму ваља толико згрнути, за колико ће јама још за 2 дн празна остати. Нагрњеној земљи у јами подајмо обло облик, нека у руни изгледа, као пола танета. Овако нека стоји за 9—10 дана и нека се наваљана земља слеже колико јој је год воља.

(Наставиће се.)

Да им шарна круница од цвета
Не послужи за самртни одар!
Мале, слабе ројеве сједини,
Подај, метни мајку, где је нема!
Помажи им у невољи, бедн,
Па ће бити изобилно меда, ---
Тим ће ти се мука да награди!
У априлу, кад почне да цвати
Трешња, вишња и остало воће,
Можеш доћи већ до јаког роја, —
То је жеља ваљаног пчелара, —
Само треба покушати згодно,
Да их добро, обилато храниш
И од саћа, у коме је легло,
Тек по које слабијима дајеш!
Тако ће се оснажити свака

И најгора кошница ти тада.
Постепено прошируј им гнезда,
А трутовских не остављај много!
Од њих само по два ћеш узети;
Па их вредно и озбиљно храни,
Кад наступе рђива времена!
Чим отпочне најбујнија паша,
Мало места остављај за легла,
Па вештачке сатове умећи,
Да би доста простора се дало
За богато цеђење и бербу!
Кад је доба за скупљање меда,
Рано рани, у заклону ради,
Вешто, брзо делај око пчела,
Али ипак човечно поступај!
Та за сваку велика је штета!

ПЧЕЛАСТВО.

ЖИВОТ ПЧЕЛИН.

§. 2. Матица

Матица је као и пчела раденица женка. Но пчела раденица од матице се разликује и по својој спољашности и по унутрашњости. Спољашња разлика састоји се у том, што је тело матичино много веће и крупније од раделичног; што јој је стражињи део тела — трбух (abdomen) испружнији; надградњак (thorax) развијенији, а боја много лепша и сјајнија. — Унутрашња је разлика та, што су органи за расплођивање са свим потпуно развијени, а не кржљави као у пчеле раденице. По томе је матица потпуно развијена женка, а пчела раденица непотпуно развијена женка.

Што је матица много развијенија женка, то долази отуд, што се матица леже у пространијим ћелицама — матичњацима — који се налази на окрајцима саћа; даље отуд што црв из кога ће матица да постане, пчеле хране јачом, снажнијом и бољом храном — млецем, него што хране оне црве из

којих ће раделице постати — ове хране рђом.

Кад пак матица спесе јаје у матичњаку, оно се после три дана излеже, развије црв, и пчеле овај црв хране млецем. Млеч је добра и снажна храна. И та је храна баш узрок, као и пространа јој ћелица — матичњак, што се матица и њени органи могу потпуно да развију. Осим тога што је млеч боља и снажнија храна; доприноси и то њеном бољем развићу, што се овај заложени црв увек налази у озбиљу ове хране; пчеле напуне матичњак млецем тако, да црвић у њој плива. Отуда је та разлика између матице и обичне раделице — у самом лежењу. Пчела раденица, коју ћемо само раделицом назвати, треба 21 до 22 дана док се развије, а матица је развијена већ у 17½ дану. Данас је јаје спесено, свршетком четвртог дана, излеже се црвић. Пет и по дана хране пчеле црв, који се одмах после тога времена учаури и учаурен стоји нешто преко 4 дана, док се за то време не претвори у матицу. Млада матица прогризе заклопчић кога су пчеле

То би право расипкућство било.
Веруј овој истинитој речи,
Да се после не ускајеш с тога!
Многе, силне трутове не трпи,
Нити слабу матицу у роју,
А кад прођу најглавније наше,
Тад се ваља сетити и лета,
Онда може и смањено бити!
Добро треба надгледати пчеле
У септембру, када се захлади,
Те довољно оставити меда,
Па те хладна, дуготрајна зима
Ни најмање поплашити не ће,
Ако уз то сламом — или сеном —
Позатвараш на кошници рупе,
Да се тиме што већа топлота

За пчелице произвести може, —
Јер хладноћа веома им шкоди, —
Па ако су ројеви ти млади,
Поред тога повећи и снажни, —
Кад такове оставиш за приплод, —
А по ови правила се владаш,
Тад ће красног благослова бити!

Превео :

Ив М. Поповић.

Вештица

прича из народног живота

(Наставак.)

Ал опет је Бог дао, те је Живко из-
дравно.

од воска направиле и њихме запечатиле ћелицу и изађе напоље. После је приме усрдно и лоше је очисте. Она се по том одма повуче међу младе пчеле у плодиште. Овако бива у оној кошници у којој није било матице, било да је ова са ројем изашла — матора изалази са првенцем — или је случајно умрла, или ма како да је нестала. Но ако је маторка још у кошници, млада из матичњака неће све дотле напуштати свој матичњак, док год се стара матица налази у кошници. То ће она познати врло лако. Кад на заклопчићу матичњаковом прогризе рупу, кроз коју мисли да изађе, прво започне певати са гласом **ква! ква!** и ако је стара матица још у кошници она ће јој се одазивати са **ти! ти!** то је младици знак да не напушта свој матичњак, него нека стоји још у њему. За храну не треба да се брине; пчеле ће је хранити кроз ону секотину испод прогриженог заклопчића кад је паране, пчеле ће ту секотину одма залепити воском да је сачувају од суревњивости оне младе матице што је напољу. Кад млада матица више пута опетује своје певање а нико јој се не одзива, знак је, да друге матице нема у

кошници, него да је она изашла са првенцем. Онда она изгризе у неколо заклопчић на матичњаку и изађе слободно напоље. Млада матица кад је већ у кошници, она нема још тако слободна кретање као стара и не може ни да трепери тако својим крилима и тада со својим доста неударним кретањем причинљава неки подмукли глас **ту! ту!** На ово певање одазивају се остале развијене матице из својих матичњака са **ква!** Оваково је певаче знак да ће за који дан изаћи други или трећи рој. Тада млада матица са једним делом онога народа излети да одпочну пову рад. У другом или трећем обично изађу више матица; прикључе се по 2 до 3 па и 4 младе матице. Ове бивају заиста главни узрок, што се рој незгодно на двоје или на троје уз дуж дрвета хвата. По како рој ухватио, па још тога дана или прве ноћи пчеле изабери себи једну а остале погуку.

Ако пак у кошници ројаници има још запечаћени матичњака а пчелама је време и нагон прешло за ројење, онда пчеле саме напусте матичњаке, матица која се налази у кошници прогризе заклопчић и жаоком својом све редом по-

Држали су га родитељи као мало воде на длану. Лепо је дете растло, па нешто и напредовало, али се ипак често поболевао и сваки је дан све суморнији и тужнији бивао. Нестало је у њему оне детињске свежине и веселости. Па и Мирко и Ана променуше се; постадоше брижни, сегни и невесели. Ана је већ више пута и са знањем и без знања Миркова водила дете врачарама и циганкама, да детету бацају карте и виде да ли је дуга века; неке су му и у длан гледале, и угљевље бацале жицу из кошуље извлачиле и на воду бацале и говориле, шта је која знала; а Бог те пита шта јој нису све препоручивале и саветовале шта да чини, па ће детету за цело боље бити.

Скupo је она то плаћала, али ни од куда помоћи. Нестaje свега, али нестaje и детета баш на очиглед.

Све су пробали што су год чули и знали. Па шта више, једна ће јој добра друга препоручити, да одведе дете Макрени, вели, да ће она знати шта фали детету, па ако му она не помогне, онда ће му ваљда сам Бог помоћи.

— Та она је, продужи јој друга, већ одавња спојила највеће пријатељство са чудним женама и видовитим људима. Ено и њена је ћерка била исто тако болесна, као што је и Живко, па је сад милина видети; а то су јој све њене друге помогле. А уз то силан свет иде њој, а и она многим ите

туче. Ове пчеле не допуштају напослетку за то, јер у свакој кошници мора бити само једна матица, која је душа целом друштву, које она сваким даном у своје време умножава. — Па пошто пчеле знају да њихов обстанак зависи једино од матице, јер ако ова умре, па је другом не заменимо, изумреће полагано и

цело друштво, с тога су баш непрестано око ње, те је лижу, лицкају, негују, хране и чувају.

У С.

х—у.

ВИНОГРАДАРСТВО.

Сађење настолског грожђа.

За сађење су нужне сађенице. Сађенице могу да буду наводнице, приљпци, и чиста лоза.

Настолско је грожђе најбоље размножавати наводницом или чистом лозом.

Размножаваће наводницом бива овако: Ако ко има у својој башти лепу сорту настолског грожђа; па ако је исти чокот снажан, можемо врло лако с њега наводницама да себи више таквог чокоћа набавимо. Пре свега морамо приравити толико просто оплетених од сламе сађурица, колико наводница имамо. Сађурице не смеју бити

јакко урађене него више да су млитаво оплетене, и да остају између редова повеће јакко, за које би на више места прсте могли провући. — За тим ископајмо око чокота као неки јендек и то до првих споредних жила. Поређајмо у јендек толико сађурица, колико на чокоту лепих лоза има које би се за наводнице употребити могле. Сађурице до полак напунимо добром земљом хумушош која се може и са добрим угорелим ђубрегом помешати. Савијмо са чокота лозу у сађурице на земљу, за тим прибодимо је дрвеном куком, кроз дно сађурице и заронимо је истом онаком земљом на каквој већ лежи у сађу-

кући; па бома и у господским кућама је она радо виђена; коме ти није она помогла, па ће тако и Живку. Да она не зна, зар би је толико довлачили. До душе кошта то њу много, ал јој се сад обилато и враћа. Ено је већ стекла и кућицу, а веле да има доста и новца, па све сами дуката и кронера, могла би пола колу на врат приденути; а од куда да и не буде, кад она само у злату и сребру прима. А што каже, то је баш као да из књиге чита. Још ником није слагала, па неће ни теби за Живка.

Није Ану могла одмах сломити на тај корак. Али нужда закон мења. Смисли Ана једном Бога и душу, те узе Живка за ручицу, кад Мирко није био код куће, те одведе дете Макрени.

Није Ана много шеврдала и околипила, него јој накратко и напросто каже и покаже каква је девоља гони.

Макрена јој одговори, да истина она зна, али да не сме сваком учинити, а није вели сад згодан ни дан. Него ако ће ћутати и ником ни речи казивати, оно нека дође о младини; али тако да дође с дететом, да је нико не види.

Тајала је Ана ово од сваког и једва је жива дочекала младину. Оправи се и она и дете па хајд поново Макрени. Није заборавила ни на оно што на белегу мора да метне. Дочека је Макрена лепо, затвори за њом кућна врата, простре под оцак неку пољаветину, с једне стране мало коританце до

рици. Кад све саћурице односно наводнице на тај начин опривимо, загрнимо их са обичном земљом према баштенској површини и орежимо сваку наводицу на два ока. Наводнице ће преко целог лета напредовати, хранећи се од маторог чокота, а уз то ће у саћурици из наводнице избијати нове жиле, које ће још храну набављати из саћурице и које кад се размноже и продуже, продираће кроз саћурице, односно оне рупе у земљу око саћурице. Таква лоза наводица треба и плод да донесе и још боље, него да је не наведена, јер с две стране прикупља храну.

Има многих, који потискујући наводицу у саћурицу мало је увију, да тиме боље жиле избијају на њој. Ако је слаба земља у саћурици, свакојачко је боље кад се лоза мало увије; али ако је земља добра и снажна избиће на њој и без тога многе жиле.

У јесен кад наступи одмор, оцече се наводица при својој основи на матором чокоту и са великом пажњом са саћурицом заједно се као самосталан млад чокот извади и у приправљену и оправљену јаму засади.

Јаму на сталном месту за овакове наводнице морамо овако удешати: Пресаћења бар на 3 до 4 недеље ископа се подужа и подубља јаме; по дну исте навуче се добра угорела ђубрета и земљом измеша. Навуче се још нешто обичне земље бар свега за три четвртине јаме, тако то стоји до дана саћења, да се земља слегне. — Онај дан кад хоћемо да садимо, ваља да горњу земљу иситнимо и опет помешамо са угорелим ђубретом, за тим се саћурица стави у јаму и пажљиво везе на редовима саћурице исеку, а редови се много јаче развуку, да касније без икакве препреке могу жиле да пролазе. Које су жиле већ биле продрле кроз саћурицу још на старом месту, овде се лепо удесе, земљом обложе, као што се мора и цела саћурица добро земљом учврстити и загрнути до обичне површине. Горња најлепша нова лоза ореже се на два ока. Ако смо у јесен пресаћивали оно се на сваки начин мора загрнути; на против ако смо у пролеће оно није пужно, по само тачком је обележити, уз коју ћемо касније ластар привезати. —

Наводицом размножава се настолско

пола водом наливено, а с друге стране лежало је сито наопачке обрнуто, по коме се видело за једну шаку жута пасуља, међу којима је и по који бео провиривао. На сред поњаветине мали столац; покривен црном свиленом марамом, а с горња чепа и са обе стране уз столац лежи по једна коровача метла. На страни у крај огњишта гораше жижак са врло слабом светлошћу, што је свему овоме још чудноватији изглед давало.

Радила је Макрена што је знала. окретала се и клањала, шапутала и прекрштала метле једну преко друге и преко коританца. Сито на столац подигла, па сад жути белегу о петљу обесила над ситом, а

сад опет под ситом; бацала жице из детињих кошуљице на воду, окретала пасуљ по сити, вадила по који коров из метала и шта ти ту још није било. Обилазило око сточића; излазила напоље и улазила унутра и Бог те пита шта још није радила. Ана је с дететом стајала на сред кујне као осуђена. Шта је она тада у својој глави мислила, то се не да описати, то се само у таким приликама жалосно и очајнички осећати може. Напоследку ће јој Макрена рећи:

— Знаш шта Ана, ја ћу ти рећи, ал ми веровати можда нећеш, ал тако ово стоји, твоје се дете родило са зубима и у кошуљици. Истина да ви то видите нисте, али има таквих очију, које то видети могу. Оно

грожђе у пролеће одма како се лоза одгрне и прочисти. — С тога је већ сад пужно приправљати се за тај посао, ко хоће тим начином свој лепи чокот да размножи. (Наставиће се.)

Р А Т А Р С Т В О .

О о р а њ у .

III,

Један славни немачки економ вели, ако нам је горњи плодни слој земље двапут дубљи (дебљи) од суседовог, онда смо тиме двапут богатији од њега.

У плитком плодном слоју земље, не могу се ни жиле тако разбокорити као у дубљем плодном слоју, који се наравно добија дубљим орањем; у коме ће се слоју биље боље и у суши одржати, јер у дубљем ће слоју и више влаге наћи него у плитком.

Кад редовно у јесен дубоко земљу узоремо, тиме сваки пут нову и нову земљу од доле избацујемо горе, које се сваке године поправља и тако усев у

њој богати хранљиви извор налази, што је наравно врло велика добит за пољопривредника; за то се и вели да је дубоко орање у пола гнојење. Ово је већ у много пута и на делу осведочено; и заиста је права истина, да биљка само тако може бујно да расте и да се развија и богатим плодом да роди, ако се она обилато храни и ако се увек налази на богатом хранљивом извору, из кога може довољно хране за себе да сиса. Незаборавамо и то да на плиткој орници храна пре а и лакше полегне него на дубљој; па често пати и од смрзле и то много већма него у дубљој орници.

Ништа боље не може посведочити о доброту дубоког орања, него орање са парним плугом.

није са свим чисто. Па и кад одрасте неће бити као други људи. Већ ти на ево ову траву, па га купај с ње, те ћеш с њоме толико учинити да се неће помешати са нечастивима.

Ове су речи за Ану биле оштар нож у мајчино срце. Скаменила се, те јој незнађаше казати баш ни речи. Заборавила је на све и обневидела је, те не разумедо шта јој Макра напоследку још рече, већ узе дете за руку, па оде и без с Богом остај.

Кад год би сама била, јадиковала би и кукала као сиња кукавица. За живот главе не би о том смела Мирку казивати ни речи; већ би сама себе сатирала и гризла.

Детету нит' боље нит' горе. — Ана

као убијена; у кући највећи неред, изгледа жена као луда. Видео је и Мирко да није добро, па би често и лепим и ружним говорно, да се мало прибере, па ваљда ће једном дати милостиви Бог да се и на боље окрене. —

Слабо је то Ани помагало, у њу је већ ушла нека страота, те би мало не које јутро са горким сузама причала Мирку како је ноћас ово ил' оно у соби видела. Он би јој свако таково причање срдито одбио и рекао, да је о којечему морала мислити па јој се то увртило у главу, па с тога јој се мерало таково што привидити, или је баш можда и сањала.

Никад на жему сан да наиђе; сва се придвостручила. —

Орање са парним плугом — које се направио на мањим њивама не може из многих узрока извести, али да боље осведочимо наше тврђење, морамо да наведемо — не само да се њиме оре у дубљину од 15 до 20 см. него од 30—40 см. чиме се земља јако дроби и преврће (риголира) и по осведоченом искуству доказано је, да и највећа суша слабо шкоди усеву; па и травуљина се већим делом у таком орању тапани а усев врло добро напредује. Ово није речено на основу једногодишњег искуства, него на основу вишегодишњих покушаја. По томе се не може узети да је плодовитост наших усева случајна, него да она зависи од дубоког или плитког орања.

Држимо, да ће нам још боље разјаснити ове наше речи, кад наведемо већене тачне податке, са једног повећег властелинског добра, на коме се сва пољопривредничка радња са свим рационално (умно) обавља. Погледајмо у бројеве па нек нас они убеђују. Сама реч често пута се и пречује, али бројеви нам сталније могу у памете да остану.

	Годишњи род просеком		Сувишак на једном катастралном јутру.
	Пре орања са парним плугом.	После орања са парним плугом.	
	Једно кат. јутро.		
Пшеница	11.37 hl	13.65 hl	2.28 hl
Јечам	12.97 hl	17.22 hl	4.25 hl
Зоб	20.72 hl	20.97 hl	0.25 hl
Кукуруз	38.43 hl	43.29 hl	4.87 hl
Рена	192.75 q	244.32 q	51.57 q

Треба ли да још коју кажемо, која је орница напреднија? Треба ли да наспоменемо како неки усеви само у дубокој орници богата рода донесу, као што је нпр. рена, кромпир (кртола, земљуника) репац, детелина, луцерка итд. Сви властелински усеви боље се и јаче бокоре у дубљој орници. Можемо слободно да узмемо, да кад и често посејемо, да ће се ипак још двапут толико разбокрити, или да ће још толико сламки истерати колико смо посејали и опет да богато влаће донесу.

Код сваке биљке редовно зависи развиће њено над површином земљином од развића њеног корена (жила) у земљи

Једанпут лежићи она ноћу поред детета, цикне као гуја: „Ево је Мирко!“ Мирко се тргне, ђипи, ал у тај се час зачу потшуо глас:

— Ђутите и мирни да сте, јер ћу вас све овим ножем поклати.

Обоје се престраве и више ни речи не смедоше изустити.

Ујутру не знам које је већма убијеније било, он или она? Плаче једно на једну, а друго на другу страну. Изјадикује му она сад, да је она таково што, већ више пута видеда, ноћу у својој соби, па исприча како је тај нечастиви дух и обучен био; поред месечине могла је све добро да види, макар што се крв у њој следила била. И кад год

би, вели, то чудо у собу ушло било, одмах би се детету упутило.

Није требало већа удара за Мирка. Шта ће и како ће?! Оде чича Соврену и тужећи му се све исприча.

— О јес' чуо синко, ја сам то много слушао од наших старих да има таквих привиђења, ал им нисам веровао, а хвала милостивом Богу до данас још ни видео нисам. И да ми бап ти то не рече, не бих ни веровао, ал' теби синко верујем. Не знам Мирко, шта да ти речем; ја велим да одеш том господину што лечи, тамо где ти је брат, па да му се потужиш, можда они и од тог лека имају.

Свагда је он послушао чича Соврена,

па по томе зависи онда да ли ће и плодом већма да роди.

Дубљину плодног земљишта стварамо са плугом онда, кад га тако удесимо да дубље у земљу задире. Још боље се то да израдити са плугом од **два раоника**; оба раоника ако су тако удешена, да један за другим иде по једној бразди. Први плиће оре, а други оре за њим исту ону бразду, исто толико дубоко као и први, али пошто је бразда за толико нижа, колико први раоник иде кроз земљу, то онда и други раоник за толико ниже стоји од првог и за собом оставља још једанпут дубљу бразду него што је прва.

Има за ову цељ нарочитих зготовљених плугова, који се **рајолплуговима** називају. Овај се плуг у том разликује од обичног плуга, што му је прво цео склоп много јачи, чвршћи и мора да буде сав од гвожђа, шта више и раонници су му од челика начињени. Први раоник не иде дубље од 8 до 10 см. и овај само струже травуљину и бусење а други раоник оре за њим у дубљину од 20—25 см. И тиме се много дубље оре, него иначе са плугом од једног раоника

Умни пољопривредник велику важност приписује дубљем орању; али на жалост код нас се још не могу овим наши пољопривредници да опријатеље. Кад већ у своје време не оремо наше њиве дубоко, оно би бар ваљало да доњи слој земље за плугом подривамо, а тиме најбоље и најлакше земљу промекшамо и порознијом учинимо, да може кроз њу доле ваздух, и топлота продирати; да влага може продирати и тиме жилама пут правити и отварати.

Плуг којим се подрива врло је налику на плуг који нема дашчице него само има раоник. Овакав плуг увек иза обичног плуга иде и већ по напред узорајној бразди, ову по дну подрива у дубљини од 5—8—10 см.

Има и таквих њива, које се и ред најбоље воље не могу дукоко орати, јер је доња земља са свим рђава и неспособна за хранење ма каквог семена; наравно таква се земља несме дубље ни изоравати, него само онај плодни њен део; и сваке године по нешто тек дубље пуштати плуг.

„Sz. B. G. L.“

J. P.

па тако исто и сэд. Оде он Брачковом господину па му исприча све.

Лечник чујући ово насмеје се и рече:

— Идите људи, та будите једаред при себи; та тога нема на овом свегу.

Бадава га је уверавао Мирко да је он баш чуо својим ушима шта је та аветиња баш и казала.

Лечник, да га мало умири рече му, да ће он доћи и дете прегледати.

Није лечник дуго оклевао; оде и види дете. Истина да је дете слабо нашао, али је навео стотину узрока, због којих се дете могло да разболи; али о каквој аветињи, вели нема ни спомена.

На ове је речи пала Ана на колена

пред лечником, склопивши руке и прекињући молила га је, да јој помогне јединчету . . . ал од те беде господине; истина је, као што је данашње сунце на небу, да ми често чедо напастује ноћу неки нечастиви дух; по неки пут ми надаја дете, а по неки, га гњечи под вратом, као да би га давио, а ја се скаменим и несмем ни да се помакнем. Тешко мени јадној мајци, боље да ме нема; волела бих сто пута да умрем, него да још једаред морам муке детиње да слушам, ако нам ово зло поново у кућу дође. Господине, као што се Бог моли, тако вас ја молим, помозите ако знате шта је невоља!“

(Наставиће се.)

СТОЧАРСТВО.

Таблица о времену плођења неке домаће живади.

Дан у који понесе	Дан у који донесе				Дан у који понесе	Дан у који донесе				Дан у који понесе	Дан у који донесе			
	Кобила	Крава	Овца	Крмача		Кобила	Крава	Овца	Крмача		Кобила	Крава	Овца	Крмача
Јан. 1	Дец. 2	Окт. 8	Јуни 4	Апр. 23	Март 2	Јан. 31	Дец. 7	Авг. 3	Јуни 22	Мај 5	Апр 5	Фебр. 9	Окт. 6	Авг. 25
3	4	10	6	25	4	Фебр. 2	9	5	24	9	9	11	8	27
5	6	12	8	27	6	4	11	7	26	11	11	13	10	29
7	8	14	10	29	3	6	13	9	28	11	11	15	12	31
9	10	16	12	1	10	8	15	11	30	13	13	17	14	Септ. 2
11	12	18	14	3	12	10	17	13	Јуни 2	15	15	19	16	4
13	14	20	16	5	14	12	19	15	4	17	17	21	18	6
15	16	22	18	7	16	14	21	17	6	19	19	23	20	8
17	18	24	20	9	18	16	23	19	8	21	21	25	22	10
19	20	26	22	11	20	18	25	21	10	23	23	27	24	12
21	22	28	24	13	22	20	27	23	12	25	25	Март 1	26	14
23	24	30	26	15	24	22	29	25	14	27	27	3	28	16
25	26	Нов. 1	28	17	26	24	31	27	16	29	29	5	30	18
27	28	3	30	19	28	26	Јан. 2	29	18	31	Мај 1	7	Нов. 1	20
29	30	5	Јули 2	21	30	28	4	31	20	Јуни 2	3	9	3	22
31	Јан. 1	7	4	23	1	Март 2	6	2	22	4	5	11	5	24
Фебр. 2	3	9	6	25	3	4	8	4	24	6	7	13	7	26
4	5	11	8	27	5	6	10	6	26	8	9	15	9	28
6	7	13	10	29	7	8	12	8	28	10	11	17	1	30
8	9	15	12	31	9	10	14	10	30	12	13	19	13	Окт. 2
10	11	17	14	2	11	12	16	12	1	14	15	21	15	4
12	13	19	16	4	13	14	18	14	3	16	17	23	17	6
14	15	21	18	6	15	16	20	16	5	18	19	25	19	8
16	17	23	20	8	17	18	22	18	7	20	21	27	21	10
18	19	25	22	10	19	20	24	20	9	22	23	29	23	12
20	21	27	24	12	21	22	26	22	11	24	25	31	25	14
22	23	29	26	14	23	24	28	24	13	26	27	Апр. 2	27	16
24	25	Дец. 1	28	16	25	25	30	26	15	28	29	4	29	18
26	27	3	30	18	27	28	Фебр. 1	28	17	30	31	6	Дец. 1	20
28	29	5	Анг. 1	20	29	30	3	30	19	Јули 1	Јуни 2	8	3	22
					3	3	7	4	23	4	4	10	5	24

Дан у који понесе	Дан у који донесе				Дан у који понесе	Дан у који донесе				Дан у који понесе	Дан у који донесе			
	Кобила	Крава	Овца	Крмача		Кобила	Крава	Овца	Крмача		Кобила	Крава	Овца	Крмача
Јули 6	Јуни 6	Апр. 12	Дец. 7	Окт. 26	Септ. 14	Авг. 15	Јуни 21	Фебр. 15	Јан. 4	Нов. 23	Окт. 24	Авг. 30	Апр. 26	Март 15
8	8	14	9	28	16	17	23	17	6			септ. 1	28	17
10	10	16	11	30	18	19	25	19	8	25	26	1	30	19
12	12	18	13	Нов. 1	20	21	27	21	10	27	28	3	Мај 2	21
14	14	20	15	3	22	23	Јули 29	23	12	29	30	5		
16	16	22	17	5	24	25	1	25	14	Дец. 1	Нов. 1	7	4	23
18	18	24	19	7	26	27	3	27	16	3	3	9	6	25
20	20	26	21	9				Март 1	18	5	5	11	8	27
22	22	28	23	11	28	29	5		20	7	7	13	10	29
24	24	30	25	13	30	31	7	3		9	9	15	12	31
26	26	Мај 2	27	15	Окт. 2	Септ. 2	9	5	22					Апр. 2
28	28	4	29	17	4	4	11	7	24	11	11	17	14	
30	30	6	31	19	6	6	13	9	26	13	13	19	16	4
Авг. 1	Јули 2	8	Јан. 2	21	8	8	15	11	28	15	15	21	18	6
3	4	10	4	23	10	10	17	13	30	17	17	23	20	8
5	6	12	6	25	12	12	19	15	Фебр. 1	19	19	25	22	10
7	8	14	8	27	14	14	21	17	3	23	23	27	24	12
9	10	16	10	29	16	16	23	19	5	23	23	29	26	14
11	12	18	12	Дец. 1	18	18	25	21	7	25	25	1	28	16
13	14	20	14	3	20	20	27	23	9	27	27	3	30	18
15	16	22	16	5	22	22	29	25	11	29	29	5	Јуни 1	20
17	18	24	18	7	24	24	31	27	13	31	Дец. 1	7	3	22
19	20	26	20	9	26	26	2	29	15	31				
21	22	28	22	11	28	28	4	31	17					
23	24	30	24	13	30	30	6	Апр. 2	19					
25	26	Јуни 1	26	15	Нов. 1	Окт. 2	8	4	21					
27	28	3	28	17	3	4	10	6	23					
29	30	5	30	19	5	6	12	8	25					
31	Авг. 1	7	Фебр. 1	21	7	8	14	10	27					
Септ. 2	3	9	3	23	9	10	16	12	Март 1					
4	5	11	5	25	11	12	18	14	3					
6	7	13	7	27	13	14	20	16	5					
8	9	15	9	29	15	16	22	18	7					
10	11	17	11	31	17	18	24	20	9					
12	13	19	15	Јан. 2	19	20	26	22	11					
				2	21	22	28	24	13					

Д о п и с.

Ст. Врбас 26/II. 1890. год.

Што је човеку и свакој животињи храна, то је земљи ђубре, и људи, који се разумно баве економијом, увидели су да земља трајно рађати не може, ако се не ђубри. Кад пак посматрамо земљорадњу, код наших српских ратара, видићемо да се по наши многи мести Србин ратар ни мало на ђубре не осврће, него шта више на много ће места још платити добро комшији Немцу, да му овај ђубре из његове авлије извуче. Онако и видимо да у садашње време на много места земља Србинова не рађа, и тужи се да му земља неваља, и мора је да прода Немцу (као што има и код нас у Врбасу случајева), а кад је овај узме и добро пођубри, добро уради, ова му тек за 2—4 године роди, да је Србин, кад прође поред ње — а храна на њој стоји — не може да позна. Немцу роди, а Србину неће, и Србин се онда обично вајка, и тужи на судбину и на рђаво време, и сваког на свету криви, само своју неразумну радњу не осуђује, и неће да зна, да он своју земљу мора боље радити, него што је његов деда и прадеда; јер је онда земља била још јака и неисцрпљена, а била је јефтинија и пореза се на њу мање плаћала, пак се могло више и угари остављати. За то би требало да се свуд Срби ратари по примеру Немаца лате ђубрења својих њава, пак им неће по њима дивљак и којешта ницати. Овде код нас нпр. сваки Немац и најмању шачицу ђубрета чува и склади и пази много боље, него неки човек на своју храну, а чим сине пролеће, то се они као машке укрсте по српским кућама, и моле да им Срби ђубре продаду, (јер Немац ни један ђубрета неће продавати) и онда по добре новце од Србаља купују ђубре и то свакојаке врсте: пепео, ђубре мешовито, што се са дворишта почисти, шталско коњско и марвено, и то за добра кола напуњена ђубретом плаћају по једну форинту, а. вр. ал се још многи Србин извештио, пак не да на кола ђубре, јер брат Немац, хоће тако да натовари, да једва крене и кад крене, а оно све пуцају точкови под теретом, већ продаје ђубре ђутуре. Ја познајем овде два млада трговца Србина, чија је била земља под сиротињским оцем, док они нису били пунолетни, а кад су они постали пунолетни, и на себе примили своју земљу, земља им је била тако исплакана, да ништа скоро на њој није родити хтело, ал се они по примеру Немаца вред-

но латише куповати ђубре, и уложише силан новац у ђубре, и сад су њиве њихове с' родом таке, да их је мало наћи у нашем хатару; а имам безбројно много примера, које би могао навести овде, како је силан Немац, а по неки и одрешитији Србин, од најгоре њиве ђубрењем начинио родну земљу. По нашем простом свету, на много места где бадава лежи ђубре по двориштима и сокацима, не може човек да докаже корист ђубрета, кад он само тврдоглаво одговара, да није ђубре њиви нужно, већ ако да Бог и година буде родна и без ђубрета ће родити; ал Немац каже „кад ја нађубрим и добро земљу урадим, мора родити“. И заиста само треба доћи у Врбашки хатар, кад је храна у рашћењу, и посмотрити храну у нашем хатару, пак се свако мора зачудити, томе земљском рају, што се код нас налази! Ал јест, код нас су Немци 1885. славили овде стогодишњицу, како их је цар Јосиф II. 1785. г. овде населио, а Срби би могли славити скоро двестепедесетогодишњицу од како су овде у Врбасу, пак Немци, кад рећи, овамо дођоше са штапом у руци и празних руку у Врбас 1785. Срби беху богати, да им је било мало равних наћи у Бачкој, ал Срби радише земљу по старом начину, како је њихов деда и прадеда, а о штедњи није било ни спомена код њих, док Немци стадоше вредно код Србаља служити, и новац штедити, пак мало по мало куповати од Србаља земљу и исту разумно радити, и сад су Немци овде тако богати, да их је мало наћи, а наши скоро овде листом осиромашнише, и многи се раселише по Срему, Шајкашкој и Батаљону и т. д.

За то браћо Срби, ако мислите добро себи и својим породицама, и овде им опстанак утврдити, — где се сваки огима за разумном радњом и штедњом — испитивајте ваше њиве какве су и какво би требало ђубре на њих бацати, јер свака њива не прима једнако ђубре, а тако исто, ако су подводне, одводњавајте их. Знамо код Немаца много села где су њиве стајале често под водом, пак су их исти одводњавањем дотерали, да су ваљане и родне њиве на њима. Оставимо се наших празних разговора под сухачама и по крчама, већ се латимо мислити о поправљању наше њиве, стоке и свега што се наше назвало, јер ће нас други паметнији народи са нашег нерада потиснути са земље, коју су наши оцери и дедови и прадедови драгоценом својом крвљу стекли. Махнимо се празног разговора, већ и мислимо шта ради наша кућа, њива, стока и т. д.

Старајмо се да и коју крајцару више заште-
димо; и мали радиша и штедиша надбије
лако материјално великог лењштини.

Раденог човека и Бог благосиља јер
Бог вели: „Помози се сам, помоћу ти и
ја“ а знамо добро: „да нерадину човеку не
цвета срећа.“ Ја имам овде као учитељ две
баште, у којима није ништа готово родило, а
нисам имао ни краве ни коња, па по том ни
ђубрета; да купујем ђубре видео сам да се
неће исплатити рађањем баште, јер је овде
ђубре врло скупо. Ја сам онда свагда дао
са дворишта чистити ђубре у једну велику
јаму, а тако исто сам давао често сокак чи-
стити, пак у јесен кад лишће са дрва от-
падне, имао сам више ђубрета од лишћа. и
то сам све у ту јаму бацао, а за тим цепен
што се из лећке вади, и са ватре сам та-
кође тамо бацао, и сваке одпадке што могу
иструнити тамо сам трпао, и са тим ђубре-
том моје две баште пођубрио, и за дивно
чудо кад настале по мојој башти рађати:
бундеве, тикве, диње, патлици, кромпир,
пасуљ, зелен и т. д. ја не могах чисто сво-
јим очима веровати, да тако шта из мојих
негда рђавих башта може изаћи. Пак кад сам
ја тако патежући и свакојако ђубре купећи,
пођубрио моје баште, пак леп род из њих
видео, што неби многи брат Србин, који има
у сваком буџаку тако рећи снажна штаљска
ђубрета, носио и на своју њиву разбацао.
Ја сам при ђубрењу моје баште поступао
овако: један је човек копао ашовом, пак
чим је један истерао, између тврде и меке
земље је био мали јарак, као што то обично
бива кад се ашовом копа — одмах је дру-
ги човек тај исти јарак насуо од краја до
краја ђубретом, сад кад је први човек опет
други пут ашовом ударио и истерао ред, он-
да је он први ред у коме је било ђубре ко-
пањем заронио, за тим је опет други човек
за њим у други јарак трпао ђубре и тако
је то непрестано било, да је један мећао
ђубре, а други копањем исто зарањао, те
тако је ђубре сачувало бољу своју снагу и
пре иструнуло. —

Тако браћо ратари, радите и на својим
њивама, а и око друге ваше сермије, као и
други напредни људи што раде, пак ћете
бити сретни и овог света задовољни. Али
поред радње штедите паметно, пак учите и
своју децу на то још из малена. Ја моју
учим већ од дужег времена на штедњу ова-
ко. Дао сам направити код лимара штедно
ниццу, као што обично има на много места
у цркви код слике Мајке Божије т. ј. пу-
сти се унутра новчић лако, пак кад се ште-

дионица преврне, неможе на поље да ис-
падне. Пак тако кад год добију од мене
који новчић, или од гостију, а они заједнич-
ки пуштају у штедионицу, а да би деца већ-
ма добила вољу на штедионицу, дам свакоме
који је спустио у њу који новчић, да исту
мало претресе, онда особито малише вољу
где она лепо са новцима звечи. Исту ште-
дионицу ја дам залити, и тако је нико от-
ворити неможе, и кад дође месец Септем-
бар, онда отворимо штедионицу, и тако сва-
ке године нађемо у њој од 15—25 форин-
тата, то пред децом избројим, и похвалим
их како су била честита, и сачувала новце;
кажем да су купила шећера или играчака и
друге посласице, тога одавно не би било.
А за тим и тај исти новац по умерени
интерес у дечију корист дам људма у зајам,
и чувам за њино школовање.

Тако сам радио до Божића прошле
1889. године, а пред Божић потсгрекнем и
школеску децу на штедњу, како би то лепо
биле, да по примеру моје деце и они штеде,
и кажем им да код нас постоји поштанска
штедионица, и да се може у исту по 50
новчића улагати, а новац се може у свако
доба извадити на поље, и да исти новац
носи и мали интерес, пак их (школеску децу)
позовем да сваки — чим има макар један
новчић донесе мени, ја ћу пак уписати у за-
то спрењени записник, пак кад буде 50 н.
да ћу их ја водити на пошту, да исте новце
предаду, и да сваки на тај начин за годину
дана уштедиги 2—6 форината, а и више,
пак за те новце нека им отац или ко буде
од старијих купи женско јуне, или прасе,
или ма какву корисну животињу, пак нек отац
даје храну, а то живице да се умножава
у корист детињу до његова узраста, а који
више уштеди, да му отац у његову кор-
рист може по један ланац земље арендирати,
и тако за први мах упишем четворо деце
школеске, да на тај начин штеде, а ја учи-
шем моје троје веће деце. Како ли се деца
обрадоваше, кад их поштански поглавица (fö-
pök) лепо прими и похвали њино подuzeће,
и кад се сваки уписа у књижицу, коју ће
при себи имати, и на обвезу своју што на
пошти остаје, и кад видеше да и њин пот-
пис шта вреди. По том им сваком узем по
табак за штедњу, (takaréklar) и тако чим
које од њих уштеди 5 новчића, купи марку
и на исти прилени, док не достигне свету
од 50 новчића, и онда у место новаца, да
тај табак са маркама на пошту.

Г. Г.—н.

Како стоји трговина ?		Цене по метарској центи :					
		У Сомбору		У Будапешти		У Бечу	
		од—Ф.	до—Ф.	од—Ф.	до—Ф.	од—Ф.	до—Ф.
1	Пшеница — — —	6 80	7 60	8 10	8 80	8 88	8 97
2	Раж — — —	5 80	6 —	8 05	8 30	8 10	8 40
3	Јечам — — —	5 60	6 60	6 50	8 —	8 80	10 58
4	Зоб — — —	6 70	7 10	7 45	7 80	8 05	8 57
5	Кукуруз — — —	4 —	4 25	4 80	4 95	5 28	5 29
6	Пасуљ — — —	5 50	6 —	7 —	7 25	—	—
7	Говеда — — —	—	—	—	—	20	27
8	Свињи — — —	30 —	35 —	43 —	47 50	—	—
9	Маст — — —	—	52 —	54 50	55 —	—	—
10	Славина — — —	50 —	52 —	53 —	54 —	—	—
11	Тесар. дукат по комаду	—	—	5 57	5 62	—	—
12	Франак (дшар) „ „	—	—	—	0 47	—	—

Са неизмерном тугом и претешким болом и ојађеним срцем јављамо подписани — свима сродницима, пријатељима познаницима — да нам се после дужег боловања премиле јединац

БОШКО КОЊОВИЋ

УЧЕНИК I. РАЗРЕДА ТРГОВАЧКЕ ШКОЛЕ

у среду 17/29 Јануара 1886 год. у 3/49 часова изјутра у осамнајстој години млађаног му живота у вечност преселио.

Тело непрежаљеног нам јединца опојало се у мештанској цркви у четвртак 18/30 јануара у 3 сата по подне, одакле се на мештанском гробљу у породичној гробници матери земљи предадо.

У Брестовцу 18/30 јануара 1890. год.

Вечна Успомена нашем милем јединцу!

АЛЕКСАНДАР М. КОЊОВИЋ тужни отац
МАРА КОЊОВИЋ рођ. ПОПОВИЋ маћеха.

Штампано код Антона Мужика у Сомбору.